https://doi.org/10.37193/BSFF.2019.28.36

ARTA TRADIȚIONALĂ MARAMUREȘEANĂ ȘI SIMBOLURILE ANCESTRALE – ROMBUL, FUNIA RĂSUCITĂ

Delia Anamaria RĂCHIȘAN*

Traditional art from Maramureș and ancestral symbols – rhombus, twisted rope

Abstract: The paper aims to highlight the complexity of the ancestral symbols (rhombus, twisted rope), indispensable within the traditional Romanian art. The rhombus and the twisted rope are archaic symbols, found in all cultures of the world and in all regions of Romania, including the four ethnographic areas of Maramureș County – Țara Chioarului, Țara Codrului, Țara Lăpușului, Țara Maramureșului. The decorative art of peasant interiors, the objects, the household textiles, the peasant clothes, the traditional ornaments, ceramics, mural painting, the wood carving, the interior and exterior architecture of wooden churches, etc. reveal ancestral symbols, including the rhombus and the twisted rope, true ancestral cultural values that must be (re)updated. Maramureș, being an archaic space of great cultural prestige, preserves these symbols that reveal the vein of the traditional art and allow the valorization of the cultural heritage of Maramureş. In Maramureșul Voievodal, the rhombus is called "roată" *[wheel]*, which is a reminiscent of a solar cult. The twisted rope, which should not be confused with the braided rope, appears not only on the traditional wooden gates, but also on traditional bakes (colac, pască, etc.), on the rope of the March trinket or as a girdle around the wooden churches etc. The interdisciplinary perspective (ethnology, mythology, religion), the synchronic analysis enhances the complexity of the mentioned symbols, the unity in diversity.

Keywords: *traditional art, Maramureș, significances, rhombus, twisted rope.*

1. Introducere

Rombul și funia răsucită sunt simboluri ancestrale regăsite la toate popoarele lumii, inclusiv în arta tradițională românească. În județul Maramureș le întâlnim în arta tradițională, pe porțile tradiționale din lemn, în arhitectura exterioară sau interioară a bisericilor vechi de lemn, pe pecetare, lăzi de zestre, linguri ornamentale, sărărițe, căuce, întindeică etc. sau pe diverse textile, accesorii (podoabe tradiționale – zgărdane, costume tradiționale, trăistuțe, „țoluri”/covoare, cergi, ștergare etc. Regăsim aceste simboluri arhaice și pe copturi tradiționale (pască, măcinici, colaci etc.),

* Conf. univ. dr., Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Centrul Universitar Nord din Baia Mare, Facultatea de Litere, str. Victoriei, nr. 76, Baia Mare (rcdelia@yahoo.com).

BDD-A31250 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:08:24 UTC)

mărțișoare tradiționale (șnur, obiectul-simbol), pomi de Crăciun codrenești. Remarcăm unitatea în diversitate, prezența acestor simboluri arhetipale în toate culturile lumii.

Pornim de la premisa că rombul și funia răsucită, fiind regăsite în toate spațiile culturale, reprezintă niște *universalii*.

2. Semnificații – rombul, funia răsucită

Rombul și funia răsucită inserează un cumul de semnificații.

Rombul este un simbol ambivalent – un simbol geometric, dar și un simbol solar. Rombul pare a fi un simbol totalizator care interacționează cu cercul, rozeta, pătratul, triunghiul. Se disting trei forme geometrice care interferează, la nivel simbolic, cu rombul. Pentru a sublinia semnificația rombului, propunem patru paliere de abordare.

În primul rând, nu întâmplător, în Țara Maramureșului, spre deosebire de alte zone etnografice, rombul este denumit „roată". Această denumire ne duce cu gândul la ideea de cerc, rozetă – simbol solar. Cercul, având o formă perfectă, rotundă, era greu de redat pe materiale din fibre textile. Femeile de la țară, în loc de cerc, redau, pe cămăși, pe ștergare, rombul, denumit „roată". Cercul ne duce cu gândul la perfecțiune, protecție, ciclicitate, eternitate, dinamism, divinitate. Cercul îmbracă o serie de accepțiuni: „cosmosul, divinitatea, perfecțiunea și viața [...] reprezenta zeul Soare [...] punctul central al cercului reprezintă centrul infinitului sau originea cosmică"[1]; „reînvierea miraculoasă din sine, în sensul unei doctrine a morții și renașterii [...] tot ceea ce ține de latura spirituală"[2]; „la majoritatea popoarelor lumii, cercului i se atribuie o putere magică de apărare[3].

În al doilea rând, rombul poate fi considerat un pătrat întors. Rombul cu unghiul de 90 de grade este pătrat. Rombul, precum pătratul, are laturile congruente. Pătratul reprezintă pământul, având patru laturi egale, generează pe de o parte stabilitate, pe de altă parte îi conferă ființei umane posibilitatea de a fanda atât pe planul orizontal, cât și pe planul vertical. Nu întâmplător există patru anotimpuri, patru puncte cardinale, patru stâlpi pe care se sprijină pământul/universul, patru vânturi, patru faze ale astrului selenar, patru evangheliști etc. Patru reprezintă totalitatea: „Relația dintre el și cruce făcea din numărul patru un simbol incomparabil de plenitudine și

[1] Clare Gibson, *Semne și simboluri*, Oradea, Editura Aquila '93, 1998, p. 81.
[2] Hans Biedermann, *Dicționar de simboluri,* vol. 1, București, Editura Saeculum I.O., 2002, p. 89.
[3] Ivan Evseev, *Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale,* Timișoara, Editura Amarcord, 1994, pp. 36-37.

BDD-A31250 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:08:24 UTC)

universalitate, un simbol totalizator”[4]. La nivel simbolic, rombul emană dinamism, reinstaurează starea de echilibru.

În al treilea rând, rombul este format din două triunghiuri alipite. Triunghiul este alcătuit din trei laturi. Cifra trei ne duce cu gândul la Sfânta Treime, la Mântuitorul Iisus Hristos – trei magi, trei ore pe cruce, trei cruci pe Golgotha, inscripţia de pe cruce în trei limbi etc”[5]; „triunghiul isoscel (delta laminară) reprezintă cosmosul, în centrul căruia se găsește atotștiutorul ochi al lui Dumnezeu. Pecetea lui Solomon este alcătuită din două triunghiuri și reprezintă uniunea contrariilor”[6]. Cifra trei (re)amintește de trifoiul cu trei foi, de cele trei Ursitoare, de conotația magică din basme etc. Cifra trei face trimitere la anumite triade: naștere-viață-moarte; lumea subpământeană-lumea htoniană-lumea celestă; credință-nădejde-iubire; bine-frumos-adevăr; egalitate-libertate-fraternitate; trup-suflet-spirit; regn mineral-regn vegetal-regn uman; mamă-tată-copil[7]. Rombul inserează două triunghiuri – unul cu vârful în sus, simbol al focului și altul cu vârful în jos, simbol al apei. Alchimiștii fac trimitere la „focul fluid” sau la „apa de foc”: „Alchimiștii au considerat perechile de elemente ale triunghiului ca reprezentând forma (esența) și materia (substanța), și de aici, spiritul și sufletul a tot ceea ce există”[8]. Raportându-ne la rombul cu două triunghiuri, sesizăm un du-te-vino între ascendent și descendent, o dialectică a contrariilor care se armonizează: masculin-feminin, materie-spirit, pământ-cer, întuneric-lumină. În termenii lui Ivan Evseev, principiile opuse (masculin-feminin, cer-pământ) conferă echilibru, dat fiind faptul că sunt „semne ancestrale ale dragostei”[9].

În al patrulea rând, la nivel simbolic, rombul face trimitere la Arborele Vieții: „rombul nu este altceva decât desenarea, în oglindă, a triunghiului care reprezintă schematic bradul, aducând în sprijinul ideii și faptul că basmele narează despre trecerea unor eroi de pe un tărâm pe celălalt, ajutați de o pasăre-ghid, de-a lungul unui arbore, care se prelungește, în cealaltă lume nu prin rădăcini, cum ar fi normal, ci printr-un

[4] Jean Chevalier; Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri,* vol. 3, București, Editura Artemis, 1995, pp. 28-29.
[5] Ivan Evseev, *Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale*, ed. cit., pp. 188-189.
[6] Clare Gibson, *op. cit.*, p. 82.
[7] Vezi despre semnificația unor numere la Delia-Anamaria Răchișan, *The symbolism of numbers (three, seven, nine, twelve, forty) in the mentality of the people from the traditional Romanian society*, in *Literature as Mediator. Intersecting Discourses and Dialogues in a Multicultural World,* Tîrgu-Mureș, Mureș, 2018, eISBN: 978-606-8624-14-3, Iulian Boldea (Editor), C. Sigmirean, D-M Buda, Arhipelag XXI Press, Tîrgu-Mureș, Mureș, 2018, ISBN 978-606-8624-12-9, pp. 99-108, https://old.upm.ro/ldmd/LDMD-06/Hst/Hst%2006%2013.pdf
[8] Clare Gibson, *op. cit.*, p. 75.
[9] Ivan Evseev, *op. cit.*, p. 158.

BDD-A31250 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:08:24 UTC)

alt arbore parcă crescut invers”[10]. Funcționează legea corespondenței. Se pornește de la premisa că ce este sus este aidoma și jos.

Rombul, conținând simultan două direcție (verticală și orizontală), la nivel simbolic, unește pământul cu cerul, materia cu spiritul, inferiorul cu superiorul, umanul cu divinul, stânga cu dreapta, masculinul cu femininul etc. Rombul pare a fi un panaceu universal, o figură geometrică, un simbol solar necesar armonizării, vindecării: „În știința tradițională orientală *ayurveda* se spune că boala este un dezechilibru *yin-yang* (masculin-feminin), procesul de vindecare, fiind, de fapt, procesul de reechilibrare, astfel rombul este figura geometrică a vindecării”[11].

Rombul[12], putând fi analizat din mai multe perspective, inserând un cumul de semnificații relevă vechimea, complexitatea.

Funia răsucită poate fi asociată cu aspirațiile ființei umane, cu setea neostoită a omului însetat de cunoaștere, cu dorința sa de a urca, de a evolua, de a-și depăși limitele. La nivel simbolic, funia este aidoma unei scări, care îl invită pe om să urce pentru a se înfrupta din conștiința universală. Funia răsucită pare a fi nesfârșită, pare a urca înspre tăriile cerului.

Funia răsucită implică ideea de forță și mai poate fi corelată cu spirala, cu soarta omului, cu albia vieții care îl poartă pe om când în aval, când în amonte. Asemenea rombului, și în cazul funiei răsucite, remarcăm o dialectică a contrariilor care se armonizează: viață-moarte, microcosmos-macrocosmos, mercantil-spiritual, jos-sus.

Funia răsucită nu trebuie confundată cu funia împletită. La nivel simbolic, funia răsucită urcă sau coboară, în schimb funia pe care o împletește Ocnos anunță stagnarea, involuția, imposibilitatea de a-ți împlini visul sau de a finaliza lucrarea începută. Se presupune că funia de paie împletită de Osnos este mâncată de un asin, tocmai când era foarte aproape de momentul finalizării: „Ocnos, împletitorul de funii, era un personaj simbolic, pe care oamenii și-l imaginau, în Infern, împletind o funie, în timp ce o măgăriță aștepta să o mânânce”[13]. În diverse culturi, funia are o conotație sacră, apotropaică: „Frânghii atârnate în cer simbolizează în artele *maya* și mexicană sămânța divină care coboară din înaltul boltei cerești

[10] Romulus Bogdan Antonescu, *Dicționar de simboluri și credințe tradiționale românești,* Ediție digitală, 2016, R-Z http://cimec.ro/Etnografie/Antonescu-dictionar/Antonescu-Dictionar-etnografic-R-Z.pdf, Accesare site: 27. 10. 2019.

[11] http://www.emrys.ro/rombul_simbolul_unificarii_materiei_cu_spiritul, Accesare site: 04. 11. 2019.

[12] Vezi și despre alte simboluri solare la Delia-Anamaria Răchișan, *Mitologia românească și estetica artei tradiționale din Maramureș,* București, Editura Academiei Române, 2015, pp. 43-121.

[13] Pierre Grimal, *Dicționar de mitologie greacă și romană,* București, Editura Saeculum I.O., 2003, p. 361.

BDD-A31250 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:08:24 UTC)

pentru a fecunda glia [...]. Japonezii o pun în templele șintoiste, pe construcțiile noi, pe ringul unde urmează să se desfășoare un ring de *sumo* (luptă tradițională japoneză) și în Ajunul Anului Nou, la ușa tuturor caselor”[14].

Aceste exemple au menirea de a sublinia complexitatea celor două simboluri ancestrale.

3. Arta tradițională maramureșeană − rombul, funia răsucită

Atât rombul, cât și funia răsucită se regăsesc în arta tradițională românească. În județul Maramureș, aceste simboluri sunt indispensabile și par a deține monopolul în arta prelucrării lemnului, în arta prelucrării textilelor.

Indiferent dacă obiectul din lemn este de dimensiuni mici sau mari, simbolurile menționate ies în evidență. Pentru ca poarta, casa, biserica, obiectul, realizat din lemn, să aibă parte de durabilitate, în trecut, se respecta cu sfințenie praxisul ritualic. Arborele nu era tăiat la întâmplare: „De obicei, tăiatul lemnelor pentru marile construcții se făcea de către meșteri sau săteni numai în anumite zile”[15]. Arborele se tăia când pe cer era luna nouă, denumită și Crai Nou, iar construcția începea când pe cer se poziționa luna plină: „În nopţile cu lună nouă (Crai Nou) nu se făceau semănături, deoarece boabele nu se legau, nu se făceau nunţi [...]. În nopţile cu lună plină se pornea plugul, se făceau semănături, copilul conceput sau născut pe lună plină se considera norocos”[16].

Rombul, interceptat pe porțile tradiționale, pe pecetare, pe mărțișoare tradiționale, pe podoabe tradiționale, pe pomii de Crăciun din zona Codrului, determină o multitudine de semnificații.

Rombul de pe porțile tradiționale este simplu sau complex. Enumerăm mai multe tipuri de romburi, întâlnite pe porțile tradiționale maramureșene: romb defalcat (foto 1), romb cu fagure de miere (foto 2). Rombul, fiind un simbol arhetipal, pare a fi capabil de a insera orice, indiferent dacă este estetic sau nu: simbol antropomorf (foto 3), simbol fitomorf (foto 4), simbol zoomorf (foto 5), simbol solar − rozetă etc. În interiorul rombului putem sesiza cruce creștină (foto 6), simboluri sacre (foto 7).

Pecetarele, chiar dacă sunt obiecte mici, degajă monumentalitate. De exemplu, rombul apare într-o formă stilizată pe un pecetar antropomorf

[14] Jean Chevalier; Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri,* vol. 1, A-D, București, Editura Artemis, 1994, pp. 340-341.
[15] Francisc Nistor, *Arta lemnului în Maramureș,* Centrul județean de îndrumare a creației populare și mișcării artistice de masă, Asociația folcloriștilor și etnografilor din județul Maramureș, Baia Mare, 1980, p. 14.
[16] Romulus Vulcănescu, *Mitologie română*, București, Editura Academiei Române, 1987, p. 395.

BDD-A31250 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:08:24 UTC)

(foto 8). Șapte romburi interceptate pe un pecetar coloană simbolizează universul (foto 9). Pecetarele maramureșene, fiind din lemn, pot avea incizate diverse simboluri, inclusiv o cruce formată din romburi (foto 10). Romburile sunt nelipsite de pe podoabele tradiționale, de exemplu, de pe zgărdane (foto 11). Totodată, regăsim mărțișoarele tradiționale în formă de romb[17] (foto 12).

Romburile interceptate pe textile („țoluri”/covoare, ștergare, cergi etc.) impresionează datorită diversității romburilor și cromatismului. Remarcăm un cumul de romburi. Menționăm câteva exemple: romburi simple, romburi concentrice, romb în trepte (foto 13), romb în romb, romb cu romburi, romb cu coarne (foto 14), romb cu pieptene (foto 15), romb stilizat cu floare etc. Romburile pot fi monocrome sau policrome. Sunt cazuri în care, rombul poate fi dispus în centrul „țolului”/ covorului. Alteori, dacă sunt mai multe romburi, acestea pot fi așezate simetric sau pot flanca marginile, chenarele „țolului”/covorului.

Romburi policrome remarcăm și pe crucile din incinta Cimitirului Vesel din Săpânța – Maramureșul Voievodal (foto 16). Predomină nonculoarea neagră și anumite culori – galben, roșu, verde, albastru. Fiecare nonculoare și culoare au o semnificație aparte: „La jaune est la couleur des fleurs de printemps, la couleurs du soleil même et des ses rayons [...]. Le rouge, si fréquent et si puissant au Maramureş, est associé à la maturité et à la force [...]. Le vert-brun encode la certitude et la sagesse [...]. Le noir vraiment noir est en effet captateur de lumière [...] le bleu venait compléter la gamme quadrichromique [...]”[18].

În diverse zone etnografice întâlnim rombul pe copturi tradiționale (de exemplu pe colaci, prinos etc.), pe straiele tradiționale, în special pe cămașă/spăcel/ie.

În alte regiuni ale țării (Oltenia, Banat), în trecut, în Ajunul Crăciunului, copiii împlântau „toiege ale morților”, confecționate din lemn de alun, lângă crucea defuncților, pentru a ajuta sufletelor celor adormiți. Toiegele morților aveau ca ornamente romburi albe și negre. În acest context, romburile albe și negre anunță dihotomia viață-moarte. Romburile

[17] Vezi detalii despre semnificația mărțișorului tradițional în formă de romb la Delia-Anamaria Răchișan, *Mărțișorul tradițional cu crucea Sfântului Andrei din Maramureș*, în *Caietele ASER,* 14/2017, Colegiul științific: Silviu Angelescu, Camelia Burghele, Nicolae Constantinescu, Ligia Fulga, Sabina Ispas, Coordonatori volum: Ioana Fruntelată, Gabriel-Cătălin Stoian, Emil Țîrcomnicu, ISSN 1842-4279, București, Editura Etnologică, 2018, pp. 75-85.

[18] Jean Cuisenier, *Mémoire des Carpathes. La Roumanie millénaire: un regard intérieur*, Paris, Plon – Terre Humaine, 2000, p. 219.

BDD-A31250 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:08:24 UTC)

se realizau prin intermediul spiralei: „prin trasarea pe bățul de alun, de la un capăt la celălalt, a unei spirale dus-întors”[19].

Rombul impresionează datorită formelor pe care le îmbracă. Rombul, în calitate de simbol ancestral, geometric și solar, este frecvent în toate regiunile țării noastre.

Funia răsucită este un simbol complex, un simbol ancestral, indispensabil meleagurilor maramureșene.

În momentul în care vizualizăm funia răsucită pe poarta tradițională avem senzația că este nesfârșită, că urcă înspre tăriile cerului (foto 17). Funia răsucită devine *axis mundi.* Aidoma lanțului, la nivel simbolic, unește, păstrează legătura între cei vii și cei adormiți.

Anumite biserici vechi de lemn din Maramureș au de jur împrejur brâul, funia răsucită, menită parcă să îi țină uniți pe credincioși (foto 18). Brâul bisericilor de lemn formează un cerc cu rol apotropaic. Funia răsucită protejează, unește, emană sacralitate. Bisericile de lemn cu funia răsucită de jur împrejur atestă vechimea. Un astfel de lăcaș de cult parcă îmbie creștinii sau turiștii să îi treacă pragul pentru a descoperi un univers sacru animat de icoane, picturi murale, obiecte de cult.

Funia răsucită redată cu măiestrie pe pecetarele din lemn emană grandoare (foto 19).

Funia răsucită, asemenea rombului, apare și pe copturile tradiționale (colaci, măcinici, pască etc.), inclusiv pe rugă/răstignire/troiță. Funia răsucită relevă pe de o parte cultul fertilității, pe de altă parte subliniază ciclicitatea.

Totodată, crucea celtică, de obicei, are de jur împrejur torsada (foto 20). Crucea celtică și torsada sunt simboluri străvechi. Crucea celtică a existat „înainte de Cristos”[20]. Torsada emană protecție, un cerc magic, care „a supraviețuit încă din neolitic”.[21]

Conform legendelor, se crede că Baba Dochia toarce la brâu firul mărțișorului[22], adică zilele anului cu bune și cu rele, timpul fast și nefast, vremea bună sau rea care se scurge neîncetat, ziua și noaptea (foto 21).

În satul Ursici din comuna Boșorod, județul Hunedoara, la înmormântarea unei persoane se duceau flori legate cu un șnur răsucit, în funcție de etatea decedatului (alb-negru sau alb-roșu). Șnurul poate fi corelat cu firul vieții celui trecut în lumea de dincolo. Șnurul respectiv reprezenta

[19] Ion Ghinoiu, *Dicționar. Mitologie română,* București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2013, p. 284.
[20] Pamfil Bilțiu, *Prelucrarea artistică a lemnului în arta populară din Maramureș,* Baia Mare, Editura Eurotip, 2010, p. 135.
[21] *Ibidem.*
[22] Vezi detalii despre mărțișor și șnurul răsucit la Delia-Anamaria Răchișan, *Istoricul și estetica mărțișorului românesc din cele mai vechi timpuri până în prezent*, Cluj-Napoca, Editura Mega; Editura Argonaut, 2017, pp. 71-121.

BDD-A31250 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:08:24 UTC)

zilele, lunile anului, aşadar anii petrecuți pe pământ: „Lungimea șnurului era egală cu cea a decedatului și era confecționată de bătrânele bocitoare din sat”[23].

Baierul cămășii, zadiei, trăistuței maramureșene este formată dintr-o funie răsucită (foto 22).

Funia răsucită este un simbol complex, regăsit pretutindeni.

Atât rombul, cât și funia răsucită inserează un cumul de semnificații, subliniind unitatea în diversitate.

4. Concluzii

Rombul și funia răsucită reprezintă simboluri ancestrale care au reușit să supraviețuiască într-un spațiu arhaic de mare prestigiu cultural, precum Maramureșul. Arta tradițională maramureșeană, raportată la arta tradițională românească, potențează raportul ce se instituie între particular și general, unitatea în diversitate. Rombul și funia răsucită, fiind regăsite în toate spațiile culturale, devin simboluri arhetipale. La nivelul amândurora apare o dialectică a contrariilor care se armonizează, un du-te-vino între diverse binarități: ascendent-descendent, masculin-feminin, jos-sus, material-spiritual, viață-moarte, lumină-întuneric, orizontal-verical, microcosmos-macrocosmos, pământ-cer, sterilitate-fertilitate etc. Perspectiva interdisciplinară, analiza sincronică subliniază complexitatea acestor simboluri ancestrale – rombul și funia răsucită.

Anexa Foto. Arhivă personală – fotografii realizate de Delia-Anamaria Răchișan

Foto 1: *Romb defalcat*, Budești – Țara Maramureșului, 2019.

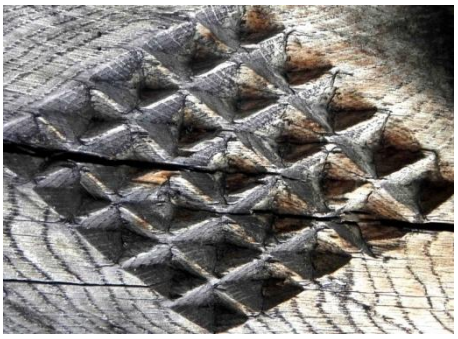

Foto 2: *Romb cu fagure de miere*, Bârsana, – Țara Maramureșului, 2019.

[23] Culegător: Delia-Anamaria Răchișan, Informator: Gheorghe Belea, născut în județul Hunedoara, 2016.

BDD-A31250 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:08:24 UTC)

Foto 3: *Simbol antropomorf inserat în romb*, Hoteni – Țara Maramureșului, 2019.

Foto 4: *Simbol fitomorf inserat în romb*, Breb – Țara Maramureșului, 2019.

Foto 5: *Simbol fitomorf inserat în romb*, Călinești – Țara Maramureșului, 2019.

Foto 6: *Romb cu cruce creștină*, Breb – Țara Maramureșului, 2019.

Foto 7: *Romb cu simboluri sacre*, Breb– Țara Maramureșului, 2019.

Foto 8: *Romb stilizat pe pecetar antropomorf*, Colecția Muzeului de Etnografie din Sighetu Marmației, Maramureșul Voievodal, 2019.

BDD-A31250 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:08:24 UTC)

Foto 9: *Şapte romburi stilizate pe pecetar coloană*, Colecția Muzeului de Etnografie din Sighetu Marmației, Maramureșul Voievodal, 2019.

Foto 10: *Cruce creștină formată din romburi pe pecetar*, Autor: Moș Pupăză/Petru Godja, Valea Stejarului, Maramureșul Voievodal, 79 de ani în anul 2014.

Foto 11: *Romburi pe podoabă tradițională*, Colecția Muzeului Județean de Etnografie și Artă Populară, Baia Mare, 2019.

Foto 12: *Mărțișor tradițional în formă de romb,* Budești –Țara Maramureșului, 2019.

Foto 13: *Detaliu pe țol/covor. Romb în trepte,* Colecția Muzeului de Etnografie din Sighetu Marmației, Maramureșul Voievodal, 2019.

Foto 14: *Detaliu pe țol/covor. Romb cu coarne* Colecția Muzeului de Etnografie din de la Ieud, Maramureșul Voievodal, 2019.

BDD-A31250 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:08:24 UTC)

Foto 15: *Detaliu pe ţol/covor. Romb cu pieptene*, Colecţia Anei Hotico, Ieud, Maramureşul Voievodal, 71 de ani în anul 2014.

Foto 16: *Detaliu. Romb cu crucea Sf. Andrei*, Cimitirul Vesel, Săpânţa, Ţara Maramureşului, 2019.

Foto 17: *Detaliu. Funie răsucită pe poartă tradiţională,* Văleni, Ţara Maramureşului, 2019.

Foto 18: *Detaliu. Funie răsucită de jur împrejurul bisericii Arhanghelii Mihail şi Gavril,* Rogoz, Ţara Lăpuşului, 2019.

Foto 19: *Funie răsucită pe pecetar,* Colecţia Muzeului Judeţean de Etnografie şi Artă Populară, Baia Mare, 2019.

Foto 20: *Detaliu. Torsada pe cruce celtică,* Breb, Ţara Maramureşului, 2019.

BDD-A31250 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:08:24 UTC)

Foto 21: *Funie răsucită, binaritatea alb-negru*, Budești, Țara Maramureșului, 2019.

Foto 22: *Detaliu. Funie răsucită, binaritatea alb-negru*, Budești, Țara Maramureșului, 2019.

Bibliografie:

Bilțiu, Pamfil*, Prelucrarea artistică a lemnului în arta populară din Maramureș,* Baia Mare, Editura Eurotip, 2010.

Chevalier, Jean; Gheerbrant, Alain*, Dicționar de simboluri,* vol. 1, A-D, București, Editura Artemis, 1994.

Chevalier, Jean; Gheerbrant, Alain*, Dicționar de simboluri,* vol. 3, București, Editura Artemis, 1995.

Cuisenier, Jean, *Mémoire des Carpathes. La Roumanie millénaire: un regard intérieur*, Paris, Plon – Terre Humaine, 2000.

Evseev, Ivan*, Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale*, Timișoara, Editura Amarcord, 1994.

Ghinoiu, Ion, *Dicționar. Mitologie română,* București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2013.

Gibson, Clare*, Semne și simboluri*, Oradea, Editura Aquila '93, 1998.

Grimal, Pierre, *Dicționar de mitologie greacă și romană,* București, Editura Saeculum I.O., 2003.

Nistor, Francisc*, Arta lemnului în Maramureș,* Centrul județean de îndrumare a creației populare și mișcării artistice de masă, Asociația folcloriștilor și etnografilor din județul Maramureș, Baia Mare, 1980.

Răchișan, Delia-Anamaria, *The symbolism of numbers (three, seven, nine, twelve, forty) in the mentality of the people from the traditional Romanian society*, in *Literature as Mediator. Intersecting Discourses and Dialogues in a Multicultural World*, Tîrgu-Mureș, Mureș, 2018, eISBN: 978-606-8624-14-3, Iulian Boldea (Editor), C. Sigmirean, D-M Buda, Arhipelag XXI Press, Tîrgu-Mureș, Mureș, 2018, ISBN 978-606-8624-12-9, pp. 99-108, https://old.upm.ro/ldmd/LDMD-06/Hst/Hst%2006%2013.pdf

Răchișan, Delia-Anamaria, *Mărțișorul tradițional cu crucea Sfântului Andrei din Maramureș*, în *Caietele ASER*, 14/2017, Colegiul științific: Silviu

BDD-A31250 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:08:24 UTC)

Angelescu, Camelia Burghele, Nicolae Constantinescu, Ligia Fulga, Sabina Ispas, Coordonatori volum: Ioana Fruntelată, Gabriel-Cătălin Stoian, Emil Țîrcomnicu, ISSN 1842-4279, București, Editura Etnologică, 2018, pp. 75-85.

Răchișan, Delia-Anamaria*, Istoricul și estetica mărțișorului românesc din cele mai vechi timpuri până în prezent*, Cluj-Napoca, Editura Mega; Editura Argonaut, 2017.

Răchișan, Delia-Anamaria*, Mitologia românească și estetica artei tradiționale din Maramureș,* București, Editura Academiei Române, 2015.

Vulcănescu, Romulus, *Mitologie română*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1987.

Webografie:

Antonescu, Romulus Bogdan*, Dicționar de simboluri și credințe tradiționale românești,* Ediție digitală, 2016, R-Z http://cimec.ro/Etnografie/Antonescu-dictionar/Antonescu-Dictionar-etnografic-R-Z.pdf, Accesare site: 27. 10. 2019.

http://www.emrys.ro/rombul_simbolul_unificarii_materiei_cu_spiritul, Accesare site: 04. 11. 2019.

BDD-A31250 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:08:24 UTC)